

перспективи майбутньої діяльності гармонували із запитами суспільства на компетентного фахівця.

ЛІТЕРАТУРА

1. Анцупов А.Я., Шипилов А.И. *Словарь конфликтолога*. 2-е изд. Санкт-Петербург: Питер, 2006. 528 с.
2. Закон України «Про освіту». *Відомості Верховної Ради*. 2017. № 38–39.
3. Кизенко В. Постнекласична раціональність – новітня методологічна проблема профорієнтаційної діяльності профільної школи. *Біологія і хімія в рідній школі*. 2018. № 4. С. 37–43.
4. Косянчук С.В. Соціалізація та самовизначення особистості: апгрейдері процесу реалізації педагогічних технологій в умовах профільного навчання. *Психологія свідомості: теорія і практика наукових досліджень*: матеріали II Міжнародної наук.-практ. конф., м. Переяслав-Хмельницький, 21 берез. 2018 р. Київ, 2018. С. 138–141.
5. Нова українська школа. Концептуальні засади реформування середньої школи. URL: <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/ua-sch-2016/konczepczija.html>
6. Родригес Ф. Злободневность социального вмешательства в социальных проектах и социальных службах. *Что такое социальная работа*. Киев, 1996. С. 16–23.
7. Reimagining the Role of Technology in Education: National Education Technology Plan Update. *Office of Educational Technology*. U.S., 2017. URL: <https://tech.ed.gov/files/201701NETP17.pdf>

Валентина КУДРЯВЦЕВА
(Херсон, Україна)

ГЛИБИННЕ НАВЧАННЯ У КУРСІ МОРСЬКОЇ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ: УСВІДОМЛЕНІ ПЕРСПЕКТИВИ

Серед актуальних проблем, до яких звернута увага світової освітньої спільноти і які потребують виважених підходів до їх вирішення, важливе місце належить впровадженню глибинного навчання. Воно базується на передумові, що характер виробничого, громадського і повсякденного життя швидко змінюється і все більше вимагає від формальної освіти розвитку у студентів здатності застосовувати знання в умовах реального світу і розв'язувати нестандартні проблеми [5, 1]. Цей підхід безпосередньо стосується навчання студентів морських навчальних закладів, які торують свій шлях у море, де критичні ситуації можливі повсякчасно. Реалізація головних ідей глибинного навчання на заняттях з морської англійської мови, на нашу думку, неможлива без попереднього і досить тривалого періоду розвитку практичних методичних умінь викладачів і розвинених комунікативних умінь студентів.

Згідно Конвенції ПДМВ [4, 108] морські спеціалісти, з-поміж іншого, мають володіти комунікативними компетентностями для спілкування з членами багатонаціонального екіпажу, з іншими суднами, з береговими станціями. Саме під час такого спілкування обговорюються нестандартні ситуації і приймаються рішення.

Відтак, першочерговим завданням викладачів морської англійської мови є розвиток у студентів розвинених умінь слухання, говоріння і читання на основі модельної програми і комунікативного підходу, окресленим у Модельному курсі 3.17 «Морська англійська мова» ІМО [3, 33], що здійснено у нашій академії. Наступний крок – визначення стандартів комунікативних компетентностей і системи їх оцінювання. Наша робота в умовах комунікативно-компетентнісного навчання і його дослідження привели до розробки і апробації навчальних посібників, зміст кожного з яких орієнтовано на розвиток у студентів п'яти базових комунікативних компетентностей, демонстрація і оцінювання яких здійснюється у форматі

усного спілкування. Знання необхідних для цього мовних компонентів перевіряються і оцінюються у тестових завданнях на навчальній Інтернет платформі Moodle.

Успішність кількарічної підготовчої роботи (як її результат, викладачі вміють практично застосовувати комунікативно-компетентнісний підхід, студенти вільно володіють англійською мовою як повсякденного вжитку, так і професійного спрямування) дозволяє поступово впроваджувати ідеї глибинного навчання (*англ. deeper learning*).

Тут ми стикаємося з певною невідповідністю перекладу слова «learning» з англійської мови на українську. «Навчання – це спільна діяльність тих, хто вчить (суб'єкти навчання) і тих, хто навчається (об'єкти навчання). Власне діяльність тих, хто вчить, доцільно назвати вченням, а тих, хто навчається учінням. Завдання суб'єктів навчання у процесі вчення – це навчати (научати), а об'єктів навчання – навчатися (научатися)» [1, 86]. Слідуючи цьому визначенню, «deeper learning» слід перекладати як «глибинне учіння». У такому разі, стає очевидним, що головні зусилля викладача мають зосередитися на розвитку особистісних навчальних умінь студента.

Теорія глибинного учіння передбачає розвиток у студентів шести пріоритетних «Що?» (оволодіння змістом, ефективне спілкування, критичне мислення і розв'язання проблем, співпраця, самостійно спрямоване навчання, академічне мислення) засобами шести методичних «Як?» (навчання на основі проектів, на робочому місці, змішане, шляхом відкриття, інтегроване, персоналізоване) [2, 2]. Початкові зусилля викладачів спрямовуються на вивчення теоретичних аспектів глибинного учіння та визначення з-посеред них пріоритетних аспектів для практичного впровадження з урахуванням досвіду і можливостей кафедри. Такими на наступні три роки визначено навчання на основі проектів, навчання шляхом відкриття, змішане та персоналізоване навчання для розвитку умінь ефективного спілкування, співпраці, критичного мислення і самостійного навчання.

Поза тим, усі навчальні технології, обрані нами для впровадження і подальшого системного застосування, у своєму підґрунті мають учіння на основі завдань (*англ. task based learning*). Вважаючи освоєння навчання на основі завдань наступним кроком, ми визначили завдання як «змістовну навчальну процедуру, яка має комунікативний результат, пов'язаний з реаліями професії», якщо мова йде про англійську мову за професійним спрямуванням. Викладачі також навчені трансформувати вправи (*англ. activity*) у завдання.

Попередні роки цілеспрямованої роботи над розвитком комунікативних умінь призвичаїли студентів до всіх вище зазначених складових навчального процесу, однак теорія глибинного учіння передбачає більш усвідомлену участь студентів у власному учінні і більш широку палітру умінь з кожного аспекту.

Так, навчаючи студентів критичному мисленню, слід через систему завдань розвивати у них такі уміння, як аналіз даних, аргументація на їх основі, нетрадиційний підхід і нелінійне мислення. У результаті студенти зможуть ефективно користуватися методами, специфічними для вивчення англійської мови, для формулювання проблем і генерування гіпотез; знаходження інформації, необхідної для розв'язання сформульованих проблем; критичного аналізу і інтегрування інформації з численних джерел; аргументованого обґрунтування власної точки зору тощо.

Співпраця розуміється нами не лише як поділ на групи для виконання певної вправи, а як спільне виконання конкретних прикладних завдань, під час роботи над якими студенти разом визначають шляхи вирішення певних професійних викликів: окреслюють етапи розв'язання визначених проблем; знаходять необхідні ресурси і джерела; спілкуються і враховують різні точки зору для досягнення мети. Такий формат групової роботи ми плануємо включати в навчальний процес через гнучкі або перехресні групи, рухливі дискусії, формальні дискусії методом сократівських семінарів, взаємне навчання шляхом розпитування.

З метою розвитку умінь ефективного спілкування варто навчити студентів способам організації знайдених даних; умінню пояснювати складні поняття іншим студентам; здатності враховувати думки інших, навіть, якщо вони зовсім протилежного змісту; розумінню, що створення якісного кінцевого продукту вимагає перегляду багатьох варіантів.

Глибинне учіння передбачає більш усвідомлену навчальну поведінку студента у порівнянні з традиційною. Студенти повинні виділяти час і енергію для обдумування завдання, вибір адекватних навчальних стратегій для його виконання і оцінку їх ефективності. Коли студенти наштовхуються на труднощі чи невдачі, глибинне навчання вимагає, щоб вони визначили характер цих труднощів, вибрали інші стратегії для виконання завдання і продовжили йти до досягнення навчальної мети. Крім того, глибинне навчання передбачає від студентів обговорення процесу спільного досягнення навчальної мети і саморефлексії, необхідної для продовження навчання упродовж життя [2, 3].

Стосовно усвідомленої самоосвіти, студенти потребують нашої підтримки у розвитку уміння ставити мету виконання навчального завдання, відслідковувати шлях до досягнення мети і використовувати власний підхід для успішного виконання завдання чи розв'язання проблеми; відслідковувати ситуації, коли вони наштовхуються на неможливість виконання завдання, і аналізувати їх для вибору відповідних стратегій їх подолання. На додаток, студенти повинні вміти працювати самостійно, але при необхідності звертатися за потрібною допомогою; навчитися аналізувати власний навчальний досвід і використовувати нові прийоми при виконанні наступних завдань.

Короткий огляд аспектів глибинного учіння, обраних для практичного впровадження, приводить нас до висновку, що їхня реалізація можлива за умови спільної копії роботи викладачів над визначенням і послідовним застосуванням детальних науково-методичних рекомендацій стосовно покрокових дій викладачів і студентів. Практичне освоєння нової методики навчання слід, безперечно, здійснювати при розумінні студентами її цілей і доцільності для них самих. Усвідомлення чітких перспектив є безсумнівним фактором успіху.

ЛІТЕРАТУРА

1. Варій М.Й. Загальна психологія: навчальний посібник / 2-ге видан., випр. і доп. К.: «Центр учбової літератури», 2007. 968 с.
2. Hewlett and Flora Foundation. Deeper Learning Defined. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://hewlett.org/library/deeper-learning-defined> [23.04.2013]
3. Model Course 3.17 «Maritime English». [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://ru.scribd.com/document/261953765> [31.10.2014]
4. STCW Convention and STCW Code 2017 Edition. Electronic edition. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://navlib.net/wp-content/uploads/2018/06/STCW-2017.pdf>
5. Why Do Students Need Deeper Learning? [Електронний ресурс]. Режим доступу: [Deeper_Learning_Handout_102015_FINAL.pdf](#) [October, 2015]

Анастасія КУЛИКОВА, Тетяна КОШЕЛЄВА
(Білгород-Дністровський, Україна)

РОЗВИТОК ТВОРЧОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

В останні роки гостро позначилася потреба суспільства у вихованні та навчанні творчих людей, які мають нестандартний погляд на проблеми, здатних адекватно і своєчасно реагувати на зміни, які відбуваються в світі. Тому багато дослідників, психологів, соціологів і педагогів як в Україні, так і за кордоном активізували дослідження проблем творчості, креативності та творчого мислення і уяви [3].